Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 68. posiedzeniu Senatu
w dniu 6 listopada 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister funduszy i polityki regionalnej Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz

Szanowna Pani Minister!

Zwracam się z prośbą o podjęcie działań zmierzających do zapewnienia państwowym szkołom i placówkom artystycznym możliwości ubiegania się o środki europejskie na rozbudowę, przebudowę i modernizację infrastruktury w perspektywie finansowej 2028–2034, w szczególności poprzez odpowiednie uwzględnienie potrzeb tych placówek w pracach nad Planem Partnerstwa Krajowego i Regionalnego oraz w uzgodnieniach prowadzonych z samorządami województw.

Niniejsze wystąpienie stanowi kontynuację problematyki poruszonej przeze mnie w oświadczeniu senatorskim złożonym podczas sześćdziesiątego szóstego posiedzenia Senatu RP w dniu 13 października 2026 r., skierowanym do minister kultury i dziedzictwa narodowego oraz minister funduszy i polityki regionalnej, dotyczącym przyszłości finansowania infrastruktury publicznych szkół artystycznych ze środków Unii Europejskiej.

W odpowiedzi udzielonej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, podpisanej przez sekretarza stanu Macieja Wróbla, wskazano na istotną zmianę zasad programowania funduszy europejskich w latach 2028–2034. Podkreślono, że przyszłe wsparcie ma być w większym stopniu ukierunkowane na osiąganie określonych celów strategicznych i mierzalnych rezultatów, a nie na finansowanie poszczególnych sektorów lub kategorii podmiotów. Jednocześnie w odpowiedzi stwierdzono, że rozwój infrastruktury szkół artystycznych nie stanowi obecnie priorytetu Unii Europejskiej, a przedsięwzięcia służące poprawie dostępności usług kulturalnych na poziomie lokalnym mają być realizowane przez władze samorządowe różnego szczebla. Wskazano również, że wsparcie tego rodzaju nie jest obecnie możliwe z poziomu krajowego funduszy europejskich, a katalog potencjalnych beneficjentów będzie dostosowywany do potrzeb rozwojowych poszczególnych województw. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaznaczyło przy tym, że szkoły artystyczne nie zostały całkowicie wykluczone z możliwości korzystania ze środków europejskich w przyszłej perspektywie finansowej, a działania resortu zmierzają do zapewnienia im dostępu do instrumentów odpowiadających priorytetom nowego systemu finansowania, m.in. w obszarze termomodernizacji.

Przedstawione stanowisko rodzi jednak istotne pytanie o przyszłość inwestycji polegających na rozbudowie i modernizacji specjalistycznej infrastruktury szkolnictwa artystycznego, które nie ograniczają się do poprawy efektywności energetycznej budynków. Dotyczy to w szczególności budowy i rozbudowy sal koncertowych, sal widowiskowych, sal baletowych, pracowni plastycznych, przestrzeni wystawienniczych oraz innych obiektów służących zarówno kształceniu artystycznemu, jak i działalności kulturalnej dostępnej dla mieszkańców.

Zasadniczym problemem nie jest bowiem wyłącznie zmiana poziomu zarządzania środkami europejskimi, lecz ryzyko powstania luki w systemie finansowania inwestycji państwowych szkół artystycznych. Jeżeli określone przedsięwzięcia infrastrukturalne nie będą mogły być finansowane w dotychczasowej formule krajowej, a możliwość ich wsparcia zostanie przeniesiona na poziom regionalny, konieczne będzie równoczesne zapewnienie odpowiednich zasad umożliwiających udział państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w przyszłych instrumentach finansowania. W przeciwnym razie może dojść do sytuacji, w której państwowa szkoła artystyczna nie będzie mogła uzyskać dofinansowania na poziomie krajowym, podczas gdy na poziomie regionalnym również nie będzie uprawniona do ubiegania się o środki ze względu na swój status organizacyjny lub ograniczenia dotyczące katalogu beneficjentów. Należy pamiętać bowiem, że wiele państwowych szkół artystycznych pozostaje placówkami prowadzonymi przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Nie są one jednostkami samorządu terytorialnego, chociaż realizują zadania o istotnym znaczeniu dla społeczności lokalnych i regionalnych. W praktyce oznacza to, że samo wskazanie samorządów jako podmiotów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć związanych z dostępnością usług kulturalnych nie rozwiązuje jeszcze problemu możliwości finansowania inwestycji w państwowych szkołach artystycznych. Niezbędne jest wyjaśnienie, czy przyszłe instrumenty regionalne będą dopuszczały udział takich placówek jako bezpośrednich beneficjentów, czy możliwe będzie

realizowanie inwestycji przez właściwe państwowe jednostki organizacyjne, w tym Centrum Edukacji Artystycznej, oraz czy przewidziane zostaną rozwiązania umożliwiające realizację projektów partnerskich z udziałem samorządów. Kwestie te powinny zostać rozstrzygnięte na etapie przygotowywania dokumentów programowych, a nie dopiero po uruchomieniu naborów wniosków.

Szczególną rolę w tym procesie powinno odegrać Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, jako resort koordynujący prace nad krajowymi i regionalnymi rozwiązaniami dotyczącymi wykorzystania środków europejskich. W mojej opinii zasadne byłoby podjęcie przez ministerstwo – we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego – skoordynowanych uzgodnień z zarządami województw w celu rozpoznania możliwości uwzględnienia inwestycji infrastrukturalnych państwowych szkół artystycznych w regionalnych częściach Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028–2034. Uzgodnienia te powinny dotyczyć zarówno możliwości finansowania określonych kategorii przedsięwzięć, jak i zasad kwalifikowalności podmiotów, które mogłyby je realizować. Nie chodzi przy tym o zapewnienie szkołom artystycznym automatycznego pierwszeństwa w dostępie do funduszy europejskich ani o zagwarantowanie dofinansowania każdej planowanej inwestycji. Chodzi o stworzenie przejrzystych i zgodnych z przyszłymi przepisami zasad, które pozwolą oceniać przedsięwzięcia państwowych szkół artystycznych według ich rzeczywistego znaczenia dla rozwoju regionu, dostępności kultury, jakości usług publicznych oraz realizacji celów strategicznych nowej perspektywy finansowej.

Państwowe szkoły artystyczne są bowiem nie tylko jednostkami systemu oświaty, lecz także ważnymi ośrodkami życia kulturalnego. W wielu miejscowościach ich sale koncertowe, przestrzenie wystawiennicze i obiekty widowiskowe stanowią istotną część infrastruktury wykorzystywanej przez mieszkańców. Inwestycje w takie obiekty mogą służyć szerszym celom rozwojowym, wykraczającym poza bieżące potrzeby dydaktyczne poszczególnych placówek. W tym kontekście szczególnie ważne jest, aby przy konstruowaniu regionalnych priorytetów inwestycyjnych nie pominięto państwowych szkół artystycznych wyłącznie z powodu ich formalnego statusu jako jednostek prowadzonych przez administrację rządową. Jednocześnie należy uwzględnić specyfikę inwestycji przygotowywanych przez te placówki. Jak wskazywałam w poprzednim oświadczeniu, część szkół artystycznych podjęła już działania związane z przygotowaniem kolejnych przedsięwzięć infrastrukturalnych, w tym opracowaniem dokumentacji projektowej, koncepcji architektonicznych, kosztorysów, analiz technicznych i niezbędnych uzgodnień administracyjnych. Przygotowanie takich inwestycji wymaga czasu oraz ponoszenia znacznych nakładów, niejednokrotnie pochodzących ze środków publicznych. Zmiana zasad finansowania nie powinna prowadzić do sytuacji, w której przygotowane projekty nie będą mogły zostać zrealizowane jedynie dlatego, że na etapie programowania przyszłych funduszy nie przewidziano odpowiedniego mechanizmu wsparcia dla państwowych szkół artystycznych. Istotne jest zatem odpowiednio wczesne rozpoznanie skali przygotowywanych inwestycji oraz ustalenie, czy mogą one, a jeśli tak, to w jakim zakresie, zostać uwzględnione w regionalnych instrumentach finansowania.

Wiedza i doświadczenie Centrum Edukacji Artystycznej, które uczestniczy w planowaniu oraz realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w szkolnictwie artystycznym, mogłyby stanowić ważne wsparcie dla takich uzgodnień. Zasadne wydaje się również wypracowanie rozwiązań o charakterze systemowym, tak aby możliwość ubiegania się o dofinansowanie przez państwowe szkoły artystyczne nie zależała wyłącznie od przypadkowego sposobu sformułowania katalogu beneficjentów w poszczególnych regionach. Nie oznacza to potrzeby identycznego finansowania wszystkich inwestycji w każdym województwie. Poszczególne regiony powinny zachować możliwość uwzględniania własnych potrzeb i priorytetów rozwojowych. Ważne jest jednak, aby tam, gdzie inwestycja w państwową szkołę artystyczną odpowiada celom regionalnym i spełnia wymagania programu, istniała prawna i organizacyjna możliwość objęcia jej wsparciem.

W związku z przedstawionymi kwestiami zwracam się do Pani Minister z prośbą o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej podziela stanowisko przedstawione przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zgodnie z którym w perspektywie finansowej 2028–2034 przedsięwzięcia dotyczące poprawy dostępności lokalnych usług kulturalnych mają być realizowane na poziomie samorządowym, a wsparcie rozbudowy infrastruktury szkół artystycznych w dotychczasowej formule krajowej nie będzie możliwe? Proszę o wskazanie, czy wynika to z projektowanych przepisów unijnych, czy z przyjmowanych założeń krajowych i regionalnych.

2. Czy ministerstwo przewiduje możliwość finansowania rozbudowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury państwowych szkół artystycznych w ramach regionalnych części Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028–2034, jeżeli inwestycje te będą realizowały cele związane z rozwojem kultury, poprawą dostępności usług kulturalnych oraz rozwojem społeczno-gospodarczym regionów?

3. Czy Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej podejmie, we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, skoordynowane uzgodnienia z zarządami województw dotyczące uwzględnienia potrzeb inwestycyjnych państwowych szkół artystycznych w regionalnych priorytetach przyszłej perspektywy finansowej?

4. Czy w ramach tych uzgodnień zostanie przeanalizowana możliwość dopuszczenia państwowych szkół artystycznych, Centrum Edukacji Artystycznej lub innych właściwych państwowych jednostek organizacyjnych do katalogu beneficjentów instrumentów regionalnych, w zakresie zgodnym z celami poszczególnych programów?

5. Czy ministerstwo przewiduje możliwość wypracowania zasad umożliwiających realizację projektów partnerskich z udziałem samorządów województw, innych jednostek samorządu terytorialnego oraz państwowych jednostek odpowiedzialnych za szkolnictwo artystyczne, jeżeli bezpośrednie ubieganie się o dofinansowanie przez szkoły okaże się niemożliwe?

6. Czy w toku prac nad przyszłymi instrumentami regionalnymi zostanie przeanalizowane ryzyko powstania luki w finansowaniu inwestycji państwowych szkół artystycznych, wynikającej z ograniczenia wsparcia na poziomie krajowym przy jednoczesnym nieuwzględnieniu tych placówek w katalogach beneficjentów regionalnych?

7. Czy Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Centrum Edukacji Artystycznej, rozważy przeprowadzenie rozpoznania potrzeb inwestycyjnych państwowych szkół artystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć, dla których przygotowano już dokumentację projektową lub poniesiono inne nakłady przygotowawcze?

8. Czy ministerstwo przewiduje możliwość uwzględnienia w regionalnych instrumentach finansowania przedsięwzięć już przygotowywanych przez szkoły artystyczne, tak aby zmiana modelu dystrybucji środków europejskich nie prowadziła do nieuzasadnionego przekreślenia dotychczasowych przygotowań inwestycyjnych?

9. Czy planowane są rozwiązania zapewniające odpowiednio wczesne przekazanie państwowym szkołom artystycznym informacji o przyszłych możliwościach finansowania, zasadach kwalifikowalności oraz potencjalnych formach współpracy z samorządami, aby placówki mogły racjonalnie planować kolejne etapy przygotowywanych inwestycji?

10. Czy ministerstwo przewiduje wypracowanie, we współpracy z właściwymi resortami i samorządami województw, wspólnych wytycznych lub rekomendacji dotyczących uwzględniania państwowych szkół artystycznych w instrumentach regionalnych, z zachowaniem kompetencji poszczególnych instytucji odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie funduszy?

11. Czy ministerstwo może wskazać przewidywany harmonogram uzgodnień z zarządami województw w zakresie przyszłego finansowania infrastruktury kultury oraz etap, na którym możliwe będzie zgłaszanie potrzeb inwestycyjnych państwowych szkół artystycznych i propozycji dotyczących zasad kwalifikowalności beneficjentów?

12. Czy ministerstwo przewiduje przedstawienie informacji o rezultatach uzgodnień z samorządami województw i z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w szczególności o tym, czy, a jeśli tak, to na jakich zasadach, państwowe szkoły artystyczne będą mogły ubiegać się o środki na rozbudowę i modernizację infrastruktury w latach 2028–2034?

Chciałabym podkreślić, że przedstawione pytania nie zmierzają do zakwestionowania nowego modelu programowania funduszy europejskich ani do domagania się utrzymania wszystkich dotychczasowych instrumentów finansowania w niezmienionej postaci. Zmiana priorytetów, zasad zarządzania środkami i poziomu realizacji inwestycji może wymagać dostosowania sposobu przygotowywania oraz finansowania przedsięwzięć. Nie powinna jednak prowadzić do niezamierzonego wyeliminowania państwowych szkół artystycznych z możliwości ubiegania się o środki na inwestycje, które rzeczywiście służą rozwojowi kultury i lokalnych społeczności. Właśnie dlatego konieczne jest podjęcie odpowiednich działań już na obecnym etapie przygotowywania przyszłej perspektywy finansowej. Jeżeli wsparcie określonych przedsięwzięć infrastrukturalnych ma zostać bowiem przeniesione z poziomu krajowego na regionalny, procesowi temu powinno towarzyszyć zapewnienie odpowiednich mechanizmów umożliwiających korzystanie z finansowania także przez państwowe szkoły i placówki artystyczne.

Wydaje się, że szczególna odpowiedzialność za skoordynowanie tych działań spoczywa na Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, które pozostaje właściwym partnerem dla zarówno administracji rządowej, jak i samorządów województw w pracach nad przyszłym systemem wykorzystania funduszy europejskich. Oczekuję zatem informacji, czy ministerstwo podejmie inicjatywę uzgodnień z zarządami województw, we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w celu wypracowania rozwiązań

zapewniających państwowym szkołom artystycznym możliwość udziału w odpowiednich instrumentach finansowania w latach 2028–2034.

Zależy mi przede wszystkim na tym, aby potrzeby tych placówek nie zostały pominięte na etapie programowania funduszy, a zmiana zasad finansowania nie doprowadziła do przerwania przygotowywanych od lat inwestycji, których realizacja ma istotne znaczenie dla rozwoju szkolnictwa artystycznego i życia kulturalnego w Polsce.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP